

**FORELØBIGT UDKAST TIL SKITSE FOR
DEN REGIONALE UDVIKLINGSPLAN
FOR REGION MIDTJYLLAND**

1. UDKAST

TIL STYREGRUPPENS MØDE 15. august 2007

1. Indledning

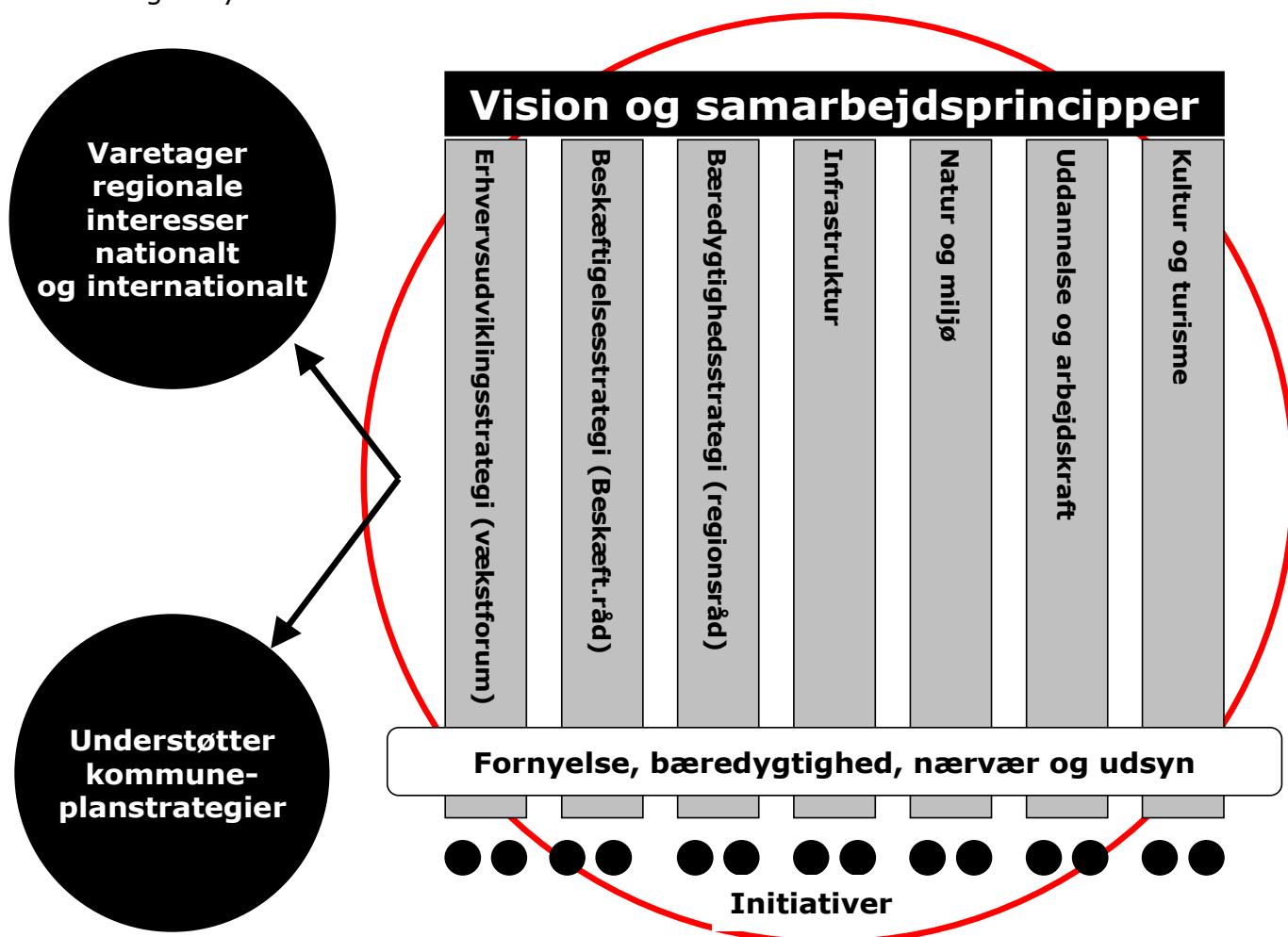
Den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland er kommunernes og regionens vision for, hvordan rammerne for at bo, leve, arbejde og drive virksomhed i regionen skal udvikles til gavn for borgeres og virksomheders trivsel og velstand.

Den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland beskriver også principper for, hvordan kommuner og region vil samarbejde om konkrete initiativer, der kan medvirke til opfyldelse af visionen.

Den regionale udviklingsplan skal ses i sammenhæng med kommuneplanstrategierne og varetage hele regionens interesser nationalt og internationalt på udvalgte områder.

Første generation af Den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland fokuserer ud over byer, landdistrikter og yderområder på uddannelse og arbejdskraft, kultur og turisme, natur og miljø samt infrastruktur. Derudover indgår vækstforums erhvervsudviklingsstrategi, beskæftigelsesrådets beskæftigelsesstrategi og regionsrådets bæredygtighedsstrategi. Den regionale udviklingsplan og disse regionale strategier er hinandens forudsætninger.

Den regionale udviklingsplan har sin berettigelse, hvor kommuner og region i fællesskab formår at arbejde langsigtet og helhedsorienteret med fornyelse, bæredygtighed, nærvær og udsyn.

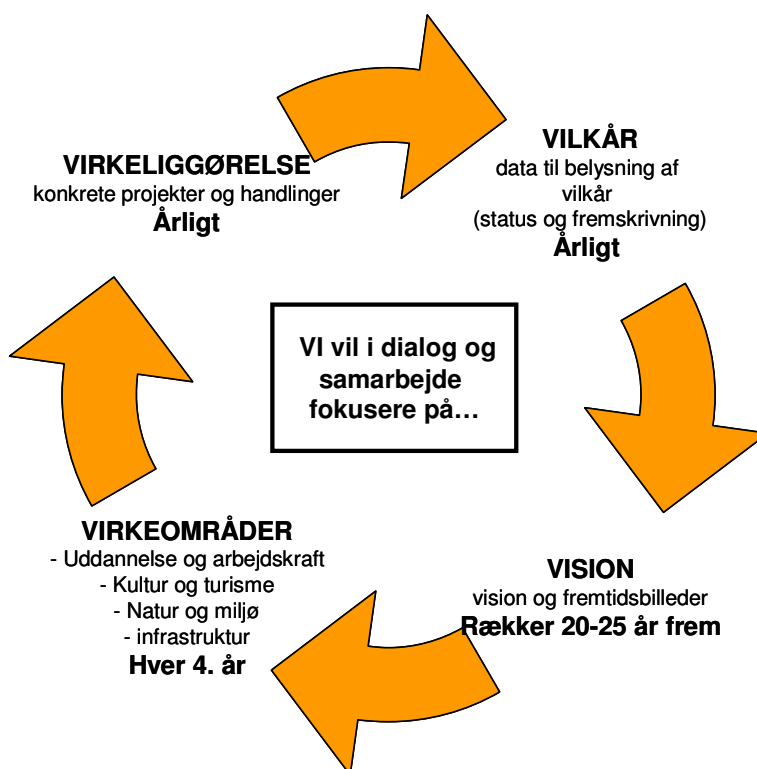

Ud over kommuner og region, har andre regionale aktører samt borgere været inddraget eller bliver inddraget i udarbejdelsen af Den regionale udviklingsplan via møder, konferencer, tænketanke, Anna Amalia borgerinddragelsesprojektet m.v.

Den regionale udviklingsplan kan løbende justeres alt efter, hvad regionale aktører er enige om er ønskeligt for Region Midtjyllands udvikling inden for en horisont på 20-25 år.

Den regionale udviklingsplan bygger på analyser af de regionale vilkår bl.a. i forhold til byer, landdistrikter og yderområder og beskriver en overordnet vision og samarbejdsprincipper samt den ønskede udvikling for de enkelte virkeområder og virkeliggørelsen af disse.

Beskrivelse af vision, virkeområder og virkeliggørelse af visionen sker i dialog og samarbejde mellem kommunerne og regionen og kan illustreres således:

Den regionale udviklingsplan:

- er en vision for den overordnede ønskede udvikling og rækker 20-25 år frem. Visionen justeres, når virkeligheden ændres, eller vi bliver klogere,
- indeholder virkeområder der revideres hver 4. år og tilpasses revisioner af kommuneplanstrategierne,
- er virkeliggørelse i form af initiativer eller projekter. Der gøres status hvert år for at sikre en løbende evaluering samt sikre dialog og samarbejdet kommuner og region mellem. Relevante kortbilag udarbejdes i overensstemmelse med planlovens intentioner,
- beskriver løbende regionale og lokale vilkår ud fra data og undersøgelser (status og perspektiver).

Byer har mere end 3.000 indbyggere.

Landdistrikter er det åbne land med byer op til 3.000 indbyggere.

Yderområder er Norddjurs, Lemvig, Ringkøbing-Skjern, Skive, Struer og Samsø Kommuner, der er i særlig fokus i EU-programmer og regeringens landdistriktsprogram 2007-2013. Yderområder er både landdistrikter og lidt større byer.

[I nærværende udkast udestår bl.a. indarbejdelse af følgende elementer:

- Forslag fra kommuneplanstrategier
- Indspil vedr. landdistrikter fra regionsrådets udvalg vedr. landdistrikter
- Indspil vedr. kultur og turisme fra regionsrådets udvalg vedr. kultur, turisme og oplevelsesøkonomi
- Indspil vedr. uddannelse fra regionsrådets udvalg vedr. uddannelse, kompetencer og arbejdskraft
- Indspil vedr. internationalt perspektiv fra regionsrådets udvalg vedr. internationale aktiviteter
- Miljøcentrenes og Skov- og naturstyrelsens arbejde med vand- og naturplaner (Natura2000) [ikke indspil, men centralt hvis Den regionale udviklingsplan skal være klangbund for den kommunale udmøntning af planerne.]
- Indspil fra borgerinddragelsesprojektet Anna Amalia
- Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi
- Beskæftigelsesrådets beskæftigelsesstrategi
- Regionsrådets bæredygtighedsstrategi
- Regionsrådets prioritering af indsatsen på jordforureningsområdet
- Forslag til råstofplan for Region Midtjylland
- Forslag om infrastruktur
- Sundhed

Indarbejdelse vil ske i 2. halvår 2007.]

Summarisk oversigt over bidrag til Den regionale udviklingsplan i 2007/2008.

udkast

høring

endelig strategi/plan/bidrag

Politiske møder:
Kontaktudvalg
og regionsråd samt konference
i oktober hvor kredsen udvides

	2007					2008		
	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	mar./apr.
Kommuneplanstrategier	udkast			høring			endelig strategi/plan/bidrag	
Borgerinddragelse Anna Amalia		endelig strategi/plan/bidrag						
Regionsrådets indspil for - Landdistrikter - Kultur og turisme - Bæredygtighed - Uddannelse og kompetence - Internationalisering - Natur og miljø - Råstof og jordforurening	udkast				endelig strategi/plan/bidrag			
Beskæftigelsesrådets beskæftigelsesstrategi			endelig strategi/plan/bidrag					
Midtjysk infrastrukturindspil*		endelig strategi/plan/bidrag						
Vækstforum**		endelig strategi/plan/bidrag						
Den regionale udviklingsplan	●		●	●	udkast	høring		endelig strategi/plan/bidrag

*) Indspil foreligger.

***) Strategi foreligger. Yderligere bidrag: Vækstforums mulige udmøntning af partnerskabsaftalen med regeringen.

2. Vision

Region Midtjylland er på mange områder en meget privilegeret region i Danmark. Den position skal fastholdes og udbygges. Den regionale udviklingsplan er et vigtigt instrument til at gøre dette.

Kommunerne og regionens overordnede vision for udviklingen i Region Midtjylland er styrende for den regionale udviklingsplans virkeområder og virkeliggørelsen af disse områder i forhold til byer, landdistrikter og yderområder.

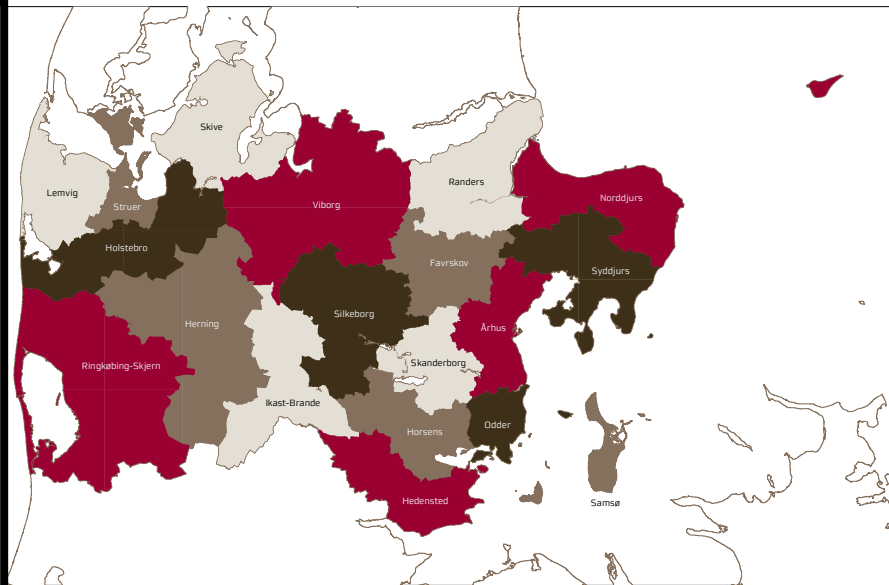
Vision

I Region Midtjylland skaber vi rum til udforskning og udvikling af individers, fællesskabers og geografiers potentialer.

Vi arbejder strategisk og med et globalt udsyn med udvikling af Region Midtjylland - primært ud fra de styrkepositioner og ressourcer, der er i vores region.

Når vi lykkes, er det med respekt for og udgangspunkt i de forskellige vilkår for udvikling, der er lokalt og regionalt.

Når vi lykkes, er vi i stand til at tilpasse indsatsen til de forskellige vilkår for udvikling i byer, landdistrikter og yderområder.

Kommuner og region har fastlagt overordnede principper for samarbejde for at sikre, at visionen omsættes til konkrete strategiske virkeområder og at disse virkeliggøres.

Følgende principper skal være kendetegnende for samarbejdet om Den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland:

Principper for samarbejde:

- 1. Vi vil** sikre kvalitet i udforskning og udvikling af potentialer med fornyelse, nærvær og udsyn samt bæredygtighed som de grundlæggende værdier.
- 2. Vi vil** arbejde i åbenhed, inviterende og med initiativ.
- 3. Vi vil** i et målrettet strategisk samarbejde sikre koordination, helhedstænkning, netværk og dialog på tværs af administrative og geografiske grænser.
- 4. Vi vil** udnytte, anerkende og synliggøre synergieffekter geografisk og tematisk.
- 5. Vi vil** i fællesskab bruge vores direkte og indirekte indflydelse på at påvirke forhold, der har betydning for Region Midtjylland.
- 6. Vi vil** forpligte hinanden på at gøre opmærksom på, når initiativer fraviger fællesskabets vision.

3. Virkeområder

Den regionale udviklingsplan beskæftiger sig med områderne uddannelse og arbejdskraft, kultur og turisme, natur og miljø samt infrastruktur i forhold til byer, landdistrikter og yderområder. Der er en gensidig afhængighed mellem disse områder og regionale strategier for erhvervs- og beskæftigelsesudvikling samt råstoffer.

[Nedenstående områder er i nærværende skitseret med mulige strategiske elementer i forlængelse af princippet om at tage udgangspunkt i styrkepositioner. Kontaktudvalget og udvalget vedr. Den regionale udviklingsplan vil i efteråret 2007 modtage strategiske indspil til drøftelse og indarbejdelse i Den regionale udviklingsplan, jf. afsnit 1. indledning]

A. Bymønstre, landdistrikter og yderområder

Byernes rolle

Byerne har en central rolle som drivkraft for vækst og udvikling.

Det er byernes specialiseringsgrad, der er afgørende for, om byer er vækstmotorer for hele regionen eller ej.

Den regionale udviklingsplan skal med udgangspunkt i lokale og regionale styrkepositioner understøtte etablering af fælles initiativer.

Set i forhold til byernes rolle, skal den regionale udviklingsplan særligt understøtte byernes specialisering og konkurrenceevne.

Byerne er centre for kulturelle talenter og institutioner, og har som videntcentre rollen som katalysatorer for det kreative potentiale.

Yderområder og landdistrikter

Væksten i oplevelsesøkonomien giver økonomiske, sociale og kulturelle udviklingsmuligheder for landdistrikterne.

Den stigende efterspørgsel efter oplevelser, kultur- og ferietilbud, lokale kvalitetsprodukter mv. giver landdistrikterne muligheder inden for turisme, kulturliv, kunsthåndværk, multifunktionelt landbrug mv.

Udfordringen synes især at bestå i udnyttelse af naturgivne, kulturelle og sociale ressourcer og værdier, knyttet til specifikke steder, i form af forskellige nicheproduktioner.

Yderområderne sikrer udvikling og vækst ved at fokusere på de eksisterende ressourcer i forhold til videreudvikling af nicheproduktioner, fødevarerudvikling samt turisme og i forhold til yderområdernes brobygningsmuligheder med vækstcentre.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte muligheder for lokal udvikling i samklang med bevaringsinteresser. De landskabelige værdier er en vigtig ressource, hvor en restriktiv og ensidig tilgang til bevaring kan forhindre lokal udvikling. Samtidig er de landskabelige værdier den afgørende faktor for turisternes besøg i regionen.

Lokale Aktions Grupper (LAG-erne) vedrørende landdistriktsudvikling er helt centrale i bestræbelserne på at fremme landdistrikters og landsbyers udvikling.

Den regionale udviklingsplan skal varetage regionale og lokale interesser i internationale viden- og forskningsnetværk for at sikre yderligere tilgang af ressourcer til området.

Kultur og turisme er i EU-programmer udpeget som et indsatsområde, der kan medvirke til diversificering af landdistrikternes økonomi, bevaring af landskaber og kulturarv, bæredygtig naturudnyttelse samt øget livskvalitet.

B. Infrastruktur

[afsnit baseres i al væsentlighed på indspil fra den midtjyske infrastrukturkommission og suppleres med ikke-fysisk infrastruktur]

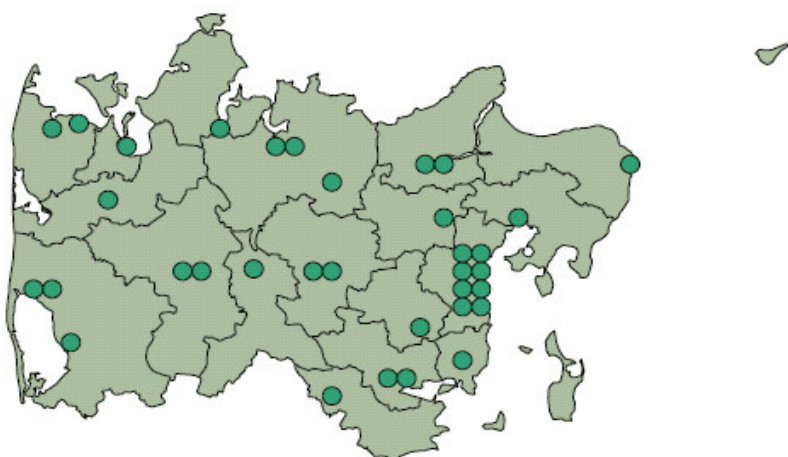
C. Uddannelse og arbejdskraft

Unge

Unge skal tilbydes optimale muligheder for at uddanne sig ud over den obligatoriske folkeskole. Unge med en ungdomsuddannelse eller en kompetencegivende uddannelse har større chance for at få tilknytning til arbejdsmarkedet end unge med grundskolen som højst fuldførte uddannelse. Der er i dag fortsat mange unge, der kun har grundskolen som højst fuldførte uddannelse.

Placeringen af gymnasiale uddannelser følger i dag nogenlunde befolkningens fordeling.

..... Placering af uddannelsesinstitutioner – Gymnasie- og HF-kurser

Frem til 2020 vil andelen af de 0-15 årige i Vestjylland falde markant, mens redueringen af denne aldersgruppe i Østjylland vil være moderat.

Erhvervsgivende kompetencer

Der er relativt flere personer i arbejdsstyrken i den østlige del af regionen, der har en erhvervs-kompetencegivende uddannelse, set i forhold til den vestlige del.

Erhvervskompetencegivende uddannelser er erhvervs-faglige og videregående uddannelser.

Kravene til arbejdsstyrkens kvalifikationer ændres konstant.

Den regionale udviklingsplan skal sikre udbud af uddannelser, så initiativer til udvikling af fremtidens uddannelsesudbud set i relation til den fremtidige erhvervsudvikling hurtigt kan iværksættes.

Den regionale udviklingsplan skal udvikle initiativer til og understøtte et fleksibelt uddannelsessystem.

Derudover skal der være mulighed for efteruddannelse til de personer, der enten er blevet eller bliver berørt af efterspørgsel efter andre kvalifikationer.

Professionshøjskolen VIA

Fra den 1. januar 2008 etableres Professionshøjskolen VIA University College ved en fusion mellem Vitus Bering Danmark, cvu vita, Jysk CVU, CVU Alpha og CVU Midt-Vest.

De største uddannelser i VIA bliver lærer-, pædagog- og sygeplejerskeuddannelserne. Men rækken af uddannelser er lang og mangeartet og dækker over så forskellige områder som tekstil, animation, fysioterapi, it og tekniske/merkantile uddannelser.

Uddannelserne udbydes på 42 uddannelsessteder.

Antal studerende: ca. 15.000
Antal ansatte: ca. 1.800
Forventet omsætning 2008:
ca. 1.000.000.000 kr.

Professionshøjskolens primære opgave er at udbyde og udvikle praksisnære videregående uddannelser samt efter- og videreuddannelse, der på internationalt højt fagligt niveau imødekommer behovet for kvalificeret arbejdskraft i både den private og den offentlige sektor.

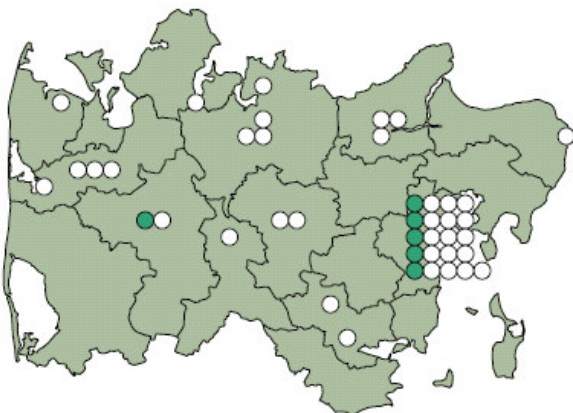
Professionshøjskolen skal fungere som regional viden- og uddannelsesinstitution i et tæt og stærkt samspil med regionale interessenter, herunder virksomheder, aftagere og vækstforum.

Den regionale udviklingsplan skal styrke professionshøjskolens muligheder for at sikre uddannelsesforsyningen med attraktive campus i alle egne af Region Midtjylland.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte professionshøjskolens samarbejde med universiteter og erhvervsakademier, tiltrækning af studerende og undervisere udefra samt udvikling af nye uddannelser – herunder masteruddannelser.

Forskning

Kort over uddannelsesinstitutioner i Region Midtjylland, der udbyder mellemlange og lange videregående uddannelser

- Lange videregående uddannelsesinstitutioner
- Mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner

Århus er det regionale uddannelsescentrum.

- ✓ Mens en række mellemlange videregående uddannelser, som seminaruddannelser, pædagoguddannelser og sygeplejeuddannelser er mere jævnt fordelt i de større byer i regionen, er de lange videregående uddannelser primært koncentreret i Århus.

Aarhus Universitet

Aarhus Universitet i Foulum Herning, Silkeborg, Horsens og Århus-området: Det nye Aarhus Universitet er en fusion af Aarhus Universitet og Handelshøjskolen i Århus, Handels- og Ingeniørhøjskolen i Herning samt sektorforskningsinstitutionerne, Danmarks Jordbrugsforskning og Danmarks Miljøundersøgelser. Desuden indgår også Danmarks Pædagogiske Universitet i Aarhus Universitet.

Antal studerende: ca. 34.000
Ansatte: knap 10.000
Forventet omsætning 2007: 4.500.000.000 kr.

Den regionale udviklingsplan anser Aarhus Universitet som værende hele regionens universitet.

Den regionale udviklingsplan vil understøtte Aarhus Universitets position nationalt og internationalt i markedsføringsammenhænge, så flere studerende kommer til Region Midtjylland.

Den regionale udviklingsplan skal styrke forsknings- og kompetencemiljøers rolle som regionale vækstdrivere og samarbejdspartnere, herunder sikre en mere hensigtsmæssig fordeling af statslige forsknings- og udviklingsinvesteringer til fordel for Midtjylland.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte etablering af relevante netværk mellem videninstitutioner, virksomheder og offentlige myndigheder på kommunalt, regionalt, nationalt og internationalt niveau.

Videnoverførsel

Landdistrikterne i Midtjylland er stærke inden for primære erhverv (hvor produktionen er steget med 20 procent) samt produktion.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at produktionserhvervenes erfaring med produktionsmetoder og -teknologier omsættes til endnu mere fokuseret og anvendelsesorienteret forskning. Samtidig skal ny forskning bringes i anvendelse i de traditionelle erhverv.

Mangel på arbejdskraft

Den regionale udviklingsplan skal understøtte initiativer, der styrker rekruttering, fastholdelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken i hele regionen.

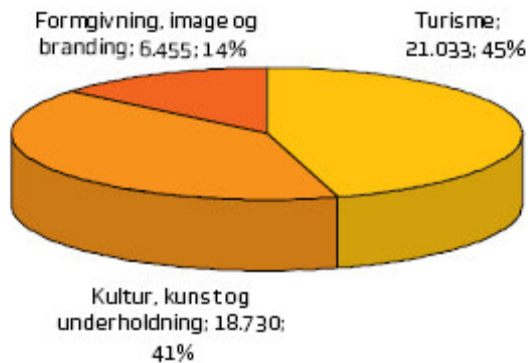
Den regionale udviklingsplan skal medvirke til at udvikle nye metoder, der kan opretholde det nuværende velfærdsniveau på trods af mangel på arbejdskraft.

Den regionale udviklingsplan kan skabe rammer for, at frivillige organisationer kommer til at spille en endnu større rolle i samfundet som offentlige og private virksomheders medspillere.

D. Kultur og turisme

Beskæftigelsen inden for kultur og turisme

Beskæftigelsen i oplevelsesøkonomien i Region Midtjylland 2004 fordelt på delbrancher. Antal ansatte og andel i procent.

Kilde: Danmarks Statistik

Kultur, turisme og formgivning, image og branding er oplevelsesøkonomien.

Kultur og turisme udgør hovedparten af oplevelsesøkonomien.

Turisterhvervet har over en 10-årig periode frem til 2004 oplevet en vækst på 10%. Erhvervet beskæftiger ca. 21.000 og omsætningen er ca. 8 mia. kr.

Kultur, kunst og underholdning beskæftiger ca. 18.700. Sammen med turisterhvervet svarer antallet af arbejdspladser inden for denne del af oplevelsesøkonomien til 7% af det samlede antal arbejdspladser i Region Midtjylland.

Kultur er en forudsætning for innovationskraften i vores samfund samt en stærk rammebetingelse for bosætning, image og profilering samt erhvervs- og turismeudvikling.

Den regionale udviklingsplan skal markedsføre Midtjylland, så regionen er synlig og attraktiv nationalt og internationalt.

Derfor arbejdes der i Den regionale udviklingsplan med at understøtte etablering af fælles kulturelle fyrtårne, der er markante og store satsninger på kulturområdet, eventuelt i samarbejde med andre regioner.

Satsningerne på kulturområdet skal være så markante, at de vurderes også at have en afsmittende effekt på turismeområdet.

E. Natur og miljø

Natur forstået som levesteder for dyr og planter og kulturpåvirkede landskaber. Miljø forstået som bæredygtighed.

Yderområdernes og nogle landdistrikters primære ressource er natur- og miljøressourcer.

Natur er en mangelvare særligt i Østjylland, hvilket afspejles i landsplanlægningsinitiativer for det østjyske bybånd, hvor natur og miljø skal planlægges, så det sætter rammen for byernes vækst.

Områder med store naturressourcer kan generere værdiskabelse ved anvendelse til rekreative formål, som kommer til at spille en stadig mere betydende rolle.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at udviklingen af naturen sker i samklang med initiativer på eksempelvis områderne for bosætning, turisme mv. og med afsæt i ethvert områdes særlige muligheder, ressourcer og kompetencer

Den regionale udviklingsplan skal særligt understøtte yderområdernes styrkepositioner med henblik på at udvikle yderligere potentialer inden for erhvervsudvikling, turisme m.m.

Benyttelse og beskyttelse

Forvaltningen af landskabet gennem landbrug, skovbrug, akvakultur, råstofudvinding, mv. skal ske med henblik på fornyelse af levegrundlag og af det ressourcegrundlag som muliggør fortsat produktion.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at de beslutninger, som træffes om landskabspåvirkning og landskabsforbrug medvirker til at opretholde en høj naturkvalitet, som kan opleves af alle.

Yderområdernes og nogle landdistrikters ressource er primært knyttet til jordbrugs- og naturarealer samt områder med vigtige grundvandsmagasiner.

Natur er et eftertragtet gode. Den moderne landbrugsdrift ønsker at inddrage større arealer, der arbejdes målrettet med at fordoble skovarealerne og erhvervs- og byvækst tager sin del af både landbrugs- og naturarealer.

Samtidig har store og mangfoldige naturområder værdi for livskvalitet, fritidslivet og oplevelser for indbyggere og turister.

Den regionale udviklingsplan skal styrke mulighederne for at etablere sammenhængende landsbyfællesskaber.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte lokale og regionale initiativer inden for landdistriktudvikling, natur og miljø. F.eks. gennem projekter med fokus på forbedring af landsbyers og landdistrikters udseende gennem landsbyfornyelse eller øget information og profilering af natur- og friluftsområders betydning for bosætning.

Den regionale udviklingsplan skal medvirke til at understøtte sammenhængende landskaber mellem byerne.

Natur og turisme

70 procent af alle de overnattende udenlandske turister, der holder ferie i Danmark, nævner naturen – og aktiviteter i naturen – som den vigtigste grund til besøget.

Vestjylland er et godt eksempel på naturens betydning for udenlandske turister. Her har man undgået den helt store tilbagegang af antallet af turister ved bevidst at arbejde med naturen som det vigtigste brand.

Også i satsningen på en længere turistsæson og på helårsturisme, kan naturen komme til at spille en central rolle.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at pleje og beskyttelse af naturarealer kan forenes med turisme, så naturen kan komme til at spille en central rolle i satsningen på en længere turistsæson og helårsturisme.

Naturnetværk

Moser, heder, enge, overdrev og lignende beskyttede naturtyper udgør ca. 9% af regionens areal. Dertil kan lægges skove og plantager, så det samlede naturareal kommer op på ca. 25%.

En væsentlig del af det vilde dyre- og planteliv har deres eneste levesteder her.

Naturområder og økologiske forbindelser kan udgøre et naturnetværk på tværs af administrative grænser.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at den biologiske mangfoldighed og spredningsmulighederne for vilde planter og dyr forbedres i sammenhængende naturnetværk på tværs af vild og kulturpåvirket natur i regionen.

Et naturnetværk, der binder regionen sammen, kan blive en værdifuld identitet, der kan understøtte og forbedre mulighederne for at markedsføre Region Midtjylland som en attraktiv region med særlige naturoplevelser.

National- og naturparker

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at naturen som kilde til opdagelser og oplevelser for alle, styrkes, og at der skabes naturtilbud og naturformidling med en stærk forankring i nærområdets natur, erhvervsstruktur og i det lokale engagement.

Staten har taget initiativ til den første danske nationalpark – klithederne på Thy. Mols Bjerge og Skjern Å i Region Midtjylland er to af fire potentielle nationalparker, der forventes udpeget senere i 2007.

Udpegningsområdet til nationalpark medfører ikke nye restriktioner for beboere og erhvervsdrivende inden for udpegningsområdet. Udpegningen kan åbne mulighed for naturforberinger og oplevelser, som kan øge området attraktivitet.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte en positiv udvikling indenfor og i tilknytning til de udpegede områder, så nationalparkerne bliver et aktiv for de landdistrikter og yderområder de er en del af.

Samfundet investerer, gennem vand- og naturplaner, store summer i at opfylde vandramme- og habitatdirektiverne.

Mange af disse tiltag bliver gennemført i naturen. Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at tiltagene også støtter og udvikler de rekreative interesser.

Natur og sundhed

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at der overalt, hvor menneskene bor er let tilgængelig natur i nærheden, og at borgerne tilskyndes til aktivt at bruge naturen, så livsstilen ændres i positiv retning.

Natur omfatter desuden vandet i naturen. Først og fremmest grundvandet, men også vandet i vandløb og søer. Den regionale udviklingsplan skal modvirke påvirkning fra forurening, herunder jordforurening, og understøtte, at der ikke kommer ny forurening fra vores aktiviteter.

Energi og miljø

Der skal skabes positiv miljøpåvirkning og værdiforøgelse gennem regional energiproduktion. Mulige miljøproblemer skal vendes til potentialer når rest- og spildprodukter fra landbrug, husholdning og industri genanvendes som vedvarende energiforsyning i regionens byer, landdistrikter og yderområder.

Den regionale udviklingsplan skal understøtte, at koordinerede beslutninger og fælles investeringer i et sammenhængende vedvarende energisystem gør regionen attraktiv for bosætning og energirelaterede erhverv. Vedvarende energi skal samtidig profilere regionen som destination for internationale investeringer og miljøorienteret erhvervsturisme.

Klimaændringer

Forventede konsekvenser af klimaforandringer om 50-100 år vil de næste 15-20 år blandt andet betyde ændring i vilkårene for bosætning langs kyster, turisme og erhvervsudvikling.

Den regionale udviklingsplan skal sikre, at analyser af mulige lokale konsekvenser af klimaforandringer igangsættes.

Den regionale udviklingsplan sikre understøtte initiativer, der kan forbedre regionens vilkår for at imødegå konsekvenser af klimaforandringer.

4. Virkeliggørelse

[afsnit om konkrete initiativer og projekter udestår. Det kan udarbejdes, når virkeområderne er drøftet og fastlagt]

